

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра романо-германської філології
та методики викладання іноземних мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЛАТИНСЬКА МОВА

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

22 «Охорона здоров'я»
227 «Фізична терапія, ерготерапія»
Фізична терапія, ерготерапія
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Викладач Іванова Тетяна Володимирівна	099-248-04-70	ivanova300384@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Предметом дисципліни є латинська мова та основи медичної термінології. Латинська медична термінологія – комплексне поняття, до якого входять: анатомо-гістологічна номенклатура, клінічна та фармацевтична термінології.

Мета курсу: навчальна дисципліна «Латинська мова» формує професійно-орієнтовані комунікативні компетентності та закладає основи знань з медичної термінології з перспективою їх подальшого використання у професійній діяльності.

Сприяє формуванню здатності розуміти медичні терміни; формуванню вміння свідомо користуватися науковою анатомо-гістологічною, клінічною та фармацевтичною термінологією.

Передумови для вивчення дисципліни: англійська мова, українська мова, анатомія, біологія, хімія.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ, ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Латинська мова» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

Навчальна дисципліна «Латинська мова» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

ПР 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних

ПР 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знати:

- граматичний матеріал;
- близько 1000 лексичних одиниць та основних словотворчих елементів, що використовуються в медичних термінах;
- морфологічні способи утворення термінів;
- фармацевтичні та клінічні ідіоми;
- основні правила оформлення латинської частини рецепта;
- етимологічні характеристики частотних відрізків, які вживаються в назвах лікарських препаратів.

Вміти:

- перекладати анатомо-гістологічні терміни з латинської на рідну мову та навпаки;
- утворювати клінічні терміни;
- перекладати клінічні терміни та діагнози з латинської на рідну мову та навпаки;
- вести ділову документацію латинською мовою;
- правильно оформляти латинську частину рецепта;
- користуватися латинською медичною термінологією у професійному спілкуванні.

Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти **соціальні навички (soft skills)**: комунікативність (реалізується через метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через метод проектів, ажурної пилки), конфлікт-менеджмент (реалізується через метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через метод проектів, роботи в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через роботу в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	6	30	54	1	1	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Тема 1. Латинський алфавіт. Коротка історія розвитку латинської мови. Вимова голосних та приголосних. Дифтонги та диграфи . Буквосполучення. Тема 2. Довгота та короткість голосних. Наголос. Особливості наголосу в словах грецького походження.	7	2	2	3
Тема 3. Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Визначення основи та роду. Відміни іменників. Структура анатомо-гістологічних термінів. Види означень. Неузгоджене означення. Створення термінів за конструкцією “неузгоджене означення”.	5		2	3
Тема 4. Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Дві групи прикметників. Відмінювання прикметників. Алгоритм узгодження прикметника з іменником. Тема 5. Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень.	5		2	3
Тема 6. Ступені порівняння прикметників. Прикметники вищого ступеню. Ступені порівняння, утворені від різних основ. Неповні ступені порівняння. Відмінювання прикметників у вищому ступені. Тема 7. Найвищий ступінь прикметників. Узгодження прикметників найвищого ступеня з іменниками.	5		2	3
Тема 8. <i>Jusjurandum</i> . Іменники III відміни. Типи відмінювання іменників III відміни. Характерні ознаки іменників чоловічого роду. Винятки з правила про рід. Назви м'язів. Тема 9. Іменники III відміни жіночого роду. Винятки з правила про рід. Суфікси іменників жіночого роду.	7	2	2	3
Тема 10. Іменники III відміни середнього роду. Винятки з правила про рід. Узгодження прикметників з іменниками середнього роду. Тема 11. Називний відмінок множини іменників та прикметників I, II, IV, V відмін.	5		2	3

Тема 12. Родовий відмінок множини іменників та прикметників.				
Тема 13. Називний та родовий відмінки множини іменників та прикметників III відміни.	5		2	3
Тема 14. Переклад анатомічних термінів в однині та множині.				
Тема 15. <i>Афоризми</i> . Терміноутворення. Суфіксація. Частотні латинські та грецькі суфікси іменників і прикметників.	7	2	2	3
Тема 16. Структура клінічних термінів. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла.				
Тема 17. Греко-латинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Суфікси в клінічній термінології.	5		2	3
Тема 18. Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецько-латинські префікси.				
Тема 19. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку.	5		2	3
Тема 20. Терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки.				
Тема 21. Сталі вирази, що вживаються в клінічній термінології. Зразки оформлення діагнозів.	5		2	3
Тема 22. Переклад діагнозів основних розділів медицини: терапія, хірургія, нервові хвороби та інші.				
Тема 23. <i>Gaudeamus</i> . Номенклатура лікарських засобів. Лікарські форми. Структура фармацевтичного терміну.	5		2	3
Тема 24. Дієслово. Граматичні категорії. Наказовий та умовний спосіб. Основні рецептурні формулювання. Дієслово “ <i>fiо, fieri</i> ”.				
Тема 25. Acc. et Abl. у рецептах. Прийменник. Структура рецепта. Прийменники у стандартних рецептурних виразах.	5		2	3
Тема 26. Правила оформлення латинської частини рецепта. Вживання Accusativus при виписуванні таблеток, супозиторій та плівок.				
Тема 27. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, оксидів, кислот.	5		2	3

Тема 28. Хімічна номенклатура. Назви солей.	10		2	8
Тема 29. Найважливіші рецептурні скорочення. Виписування рецептів.				
Усього годин	90	6	30	54
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЗАЛІК				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, здобувачі отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Основи педагогіки та психології» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.
8. Тематика самостійної підготовки та індивідуальних завдань збігається з тематикою практичних занять.

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит
--	---

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Плановітерміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
<i>Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях</i>			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент

неволодіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E	незараховано	
35-59 (3)	Fx		
1-34 (2)	F		

10. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Нетребчук Л.М., Самойленко Т.О., Копіца Є.П., Толкачова Н.Д. Латинська мова та медична термінологія: Навчальний посібник для студентів I і II курсів медичного та стоматологічного факультетів – Одеса : ОНМедУ, 2020. – 192 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник /Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шегата ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. –4-е вид. – К. : ВСВ «Медицина», 2019. – 472 с
3. Латинська мова та медична термінологія (практикум) / Кісельова О. Г., Лехніцька С. І., Шпинта Г. М. – К.: Книга-плюс, 2016 – 372 с.

Допоміжна

1. Латинська мова для студентів стоматологічних факультетів = Lingua Latina ad usum stomatologiae studentium: підручник / О. М. Беляєва, В. Г. Синиця, Л. Ю. Смольська, М. І. Гуцол; за заг. ред. О. М. Беляєвої. – К. : ВСВ «Медицина», 2015. – 496 с.
2. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів /О. М. Беляєва. – К. : ВСВ «Медицина», 2016. – 224 с.